

נו א מיי פ"ו מהל' ת"מ
הלכה יא סגנו לאון רח
טושיע י"ד ק"י שלם סעקי
ל:
נו ב מיי פ"ו מהל' רוח
הלכה ט:
נח ג מיי טס הלכה יא:
נח ד מיי טס הל' י:
ס ה מיי טס הל' ח:
סא ו מיי טס פ"ח הלכה
יא:
סב ז מיי טס פ"ח הלכה
י:
סג ח ב מיי טס פ"ו הל'
ג:
סד י מיי טס הל' יב:
סה כ מיי פ"ו מהל' יאח
מקדש הל' י:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב
נידוי על תנאי אפי'
מעצמו (א) צריך הפרה.
מנא לן מיהודה שנאמר אם
לא הביאתיו אליך
והצנתי לפניך וחסאתי לך
כל הימים ואשכחני שהיו
עצמותיו מגולגלין בארון
עד שבקש עליהם רחמים
מרע"ה שנאמר שמע ה'
קול יהודה: נגמר דינו
לגלות ומת הכהן הגדול
אינו גולה. מיתת כהן
גדול מכפרת לו. אמר
אביי נקיטינן נגמר דינו
ומת מוליכין עצמותיו של
הורג בעיר מקלט. שנא'
לשוב לשבת בארץ עד
מות הכהן הגדול ואינו
היא ישיבה בארץ הוי
אומר זו קבורה. תנא מת
הרוצח ומת כהן גדול
[וכו.]. בן גרושה או בן
חלוצה. רבי אמי ורבי
יצחק חד אמר מתה כהונה.
וחד אמר בטלה כהונה.
ובפלוגתא דתנן היה עומד
ומקריב ונודע שהוא בן
גרושה או בן חלוצה רבי
אליעזר אומר כל קרבנות
שהקריב פסולין הן ורבי
יהושע מכשיר. ואסיק'
כי

חשק שלמה על ר"ח
(ב) וכן הגיה הרש"א וכו'
ב"י ורש"י פ"ג דמ"ק:

לעזי רש"י

איש"לוי"ש דור"א.
פירוש פרק (של ע"ס)
(עין רש"י שנת דף קמו
ע"א ד"ה נפרקה וחולין
דף מז ע"ב ד"ה דשף
מדוכתיה):

תורה אור השלם
(א) אגבי אַעֲרֹבֶנּוּ מִיָּדוֹ
תְּבַקְשֶׁנּוּ אִם לֹא
הִבִּיאֲתוּ אֵלֶיךָ
וְהִצַּנְתִּי לְפָנֶיךָ
וְהִטָּאתִי לְךָ כָּל הַיָּמִים:
[בראשית מ, טו]
(ב) יְחִי רֵאוּבֵן וְאֵל יָמֹת
וְיִחִי מִתְּוִי מִסְּפָר:
[דברים לג, ו]

(ג) וְזֹאת לַיהוָה וַיֹּאמֶר
שְׁמַע יי קול יהודה
וְאֵל עַמּוֹ הִבִּיאֲנוּ יְדֵיו

רַב לֹא וְעָזַר מִצָּרָיו תְּהִיָּה: [דברים לג, ז]
עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר נָם שְׁמֵהּ יִשָּׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר מִשַּׁח אֹתוֹ הַקָּדָשׁ: [במדבר לה, כח]

(ד) וְלֹא תִקְחוּ כֶּפֶר לָנוּם אֵל עִיר מִקְלָטוֹ לָשׁוּב לְשִׁבְתָּ בְּאַרְצָן עַד מוֹת הַכֹּהֵן: [במדבר לה, לב] (ו) כִּי בָּעִיר
מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאַחֲרָיו מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל יֵשׁוּב הַרְצִיחַ אֶל אֲרָץ אֲחֵזתוֹ: [במדבר לה, כח]

הגהות וצינונים א] רש"א מוסיף אפי"ו מעצמו וכן נוסחת שאלתות (גליין) וכו"ה בכת"י ובר"ה עיי"ש:
ב] [בשאלתות איתא ופי'מירא] (גליין) וכו"ה בכת"י: [ג] הגריעביץ' מחק ת"ז (גליין) וכן
בכת"י ליתא: [ד] [בתוספ' פ"ב דרש לה דכתיב שלש פעמים שמה] (גליין): [ה] [רע"י תו"ט דגוס אין חייבין, לאפוקי
מרש"ל שהגיה ומחק מלת אין ע"ש, וכן העתיק הכ"מ אין חייבין, ולדבריהם גם בבדיהא דלקמן יב. ר"ע אומר רשות
וכו' וכל אדם חייבין צריכין אנו להגיה דצ"ל אין חייבין, וניחא לפ"י דלא שאל הש"ס לקמן גם אהך פלוגתא דכל אדם
מי"ט דר"י הגלילי ומ"ט דרבי עקיבא, משום דלדעת התו"ט אין שום פלוגתא בזה דכל אדם ע"ש] (גליין): [ו] ברי"ד
וילקו"ש וכי הוא משהו כ"הו גודל או כ"הו גודל משהו: [ז] כת"י ומיטרי: [ח] בכת"י הדבור מתחיל וזהו הדרג
כ"ג, וי"א מינו וכו', וכ"מ מאירי ורשב"א בשם רש"י, ועיין רש"י סנהדרין יח ע"ב: [ט] [וברב אלפס במ"ק פ"ג דף רפז ע"א עוד גרס נידוי על תנאי אפי' מעצמו צריך וכו'] (גליין): [י] נדצ"ל מהיכן שב י"א שש"ב מבית אביו וי"א
שישב וכו' והוא מחלוקת ר"א ור"י (ביש ועיי' רש"י): [כ] במקום 'ולכלי צ"ל וכו' (מהרש"א ורש"י): [ל] [ודע דבת"א שלפנינו איתא בך יודין אחיך גם בשאר הרגום לא מצאתי לפי שעה ועיי' הרגום יונתן וירושלמי] (גליין): [מ] נ"א
כפורה (גליין): [נ] יש להוסיף דינו (באה"מ): [ס] רש"א וי"א אחר כך (גליין):

יא: אלו הן הגולין

אפילו על תנאי צריך הפרה מנא לן מיהודה. יש מן הקדקין מנא לן
דינדיים שלנו אפי' אותם שיש להם זמן אין לנדות עלמן
מספק (ג) שהרי הכל התנה בדבר שלא היה צדו לקיים דשמה היה
מעצמו יוסף או יקראנו אסון צדק ולכן חל מעיקרו גם הנידוי על
התנאי אבל שאר תנאים דצדו לקיים
כגון שמנדין את האדם שלא יעשה
הדבר ודאי לא חל הנידוי כלל מעיקרו
דכיון דצדו הוא משעת הנידוי אנו
יודעים צדאי שלא צדעמו לעשות
הדבר ודאי לא חל הנידוי כלל מעיקרו:
מי גרם לראובן שהודה יהודה.
תימה דהא אמרינן צמד"ש ויש
לאובן אל הצור" מהיכן שז מצית אצו
שיצ" צתענית על מעשה בלכה וזה
היה קודם מעשה דיהודה וי"ל דמ"מ
לא הודה צריס עד מעשה דיהודה:
מי גרם לראובן שהודה. ולכל" יש
לנו סמך מן המקרא" יהודה אתה
יודך אחיך ומתרגמינן את הודית" כך
יודך אחיך פירוש (ד) הודית ולא צ"ש
כך יודך אחיך שצביל שהתחלת
להודות צל לאובן והודה:

אמר אביי ק"ו ומה מי שג"ה ב"י.
תימה מהאי דינא גילף נמי
לנגמר דינו צלל כ"ג שלא יגלה כלל
ומה מי שגלה כבר לפני מיתת כ"ג
יולא צמיתתו של כ"ג מי שלא גלה
לפני מותו אינו דין שלא יגלה אחר
מותו דהכי אמרינן צערבין (דף קט:
טס) מכורה כבר יולאה שאינה מכורה
אינו דין שלא תמכר ונפקא לן מהאי
דינא דאינה נמכרת כלל אחר הצאת
סימנין עד עולם ונראה דלא קשיא
מידי דהא מיתת הכהן כפרה הוא
דלאמר צסמוך וכפרה לא שייכא אלא
למי שמחויב צצרי"ל והלכך דוקא
לפי שנגמר" ונתחייב גלות ואח"כ מת
כ"ג מכפרת מיתת כ"ג שלא יגלה כלל
מק"ו דקאמר הש"ס אבל נגמר דינו
צלל כ"ג שכבר מת כ"ג קודם גמר
דין של זה ודאי ליכא למילף מק"ו
דהיאך תכפר מיתת כ"ג וליכא למימר
דתכפר לו מיתת כ"ג השתא כשנגמר
דינו דהא לא מיכפרא אלא צעעת
מיתה ולאחר" כך וצעעת מיתה לא
היה זה חייב ולא דמי להיא דערכין
דמכורה כבר יולאה וכו' דהתם משעת
הצאת סימנין מתחלת גדלותה ושז
לא יפסיק ממנה הגלות לעולם ולכן
שייך למילף שפיר דלא תמכר כלל
אחר התחלת סימנין עד עולם כן
נראה למשי"ס: מידוי גלות קא
מכפרא. תימה אין ה"נ מדלאמר צריס
מכילתין (דף קט:): הס שלא עשו מעשה
לגלו כי היכי דתהוי להו כפרה אלמא
גלות מכפרת וי"ל דהכא כפרה לפטרו
מגלות קאמר דהא צעי למילף דמי
שלא גלה עדיין דמיתת כ"ג תועיל
לפטרו מגלות מק"ו הלכך שפיר משני
אחד ומת הכ"ג הוא חוזר ואילו לא
מת הכהן אפילו שהה שם זמן מרובה אינו יולא על כרחן כפרה זו צמיתת כהן תלויה
דפירשתי כן נראה למשי"ס:

פרק שני מכות

וחפאתי לך. לשון נידוי הוא שיהא מנודה לאצו: מאי דכתיב יחי ראובן
וגו' וזאת ליהודה. מה ראה לסמוך יהודה לראובן ומה ראה להתחיל
צברכת יהודה צלשון וזאת ליהודה אלא לפי שהיו עצמות כל השצטים
צלזן קיים ושל יהודה מגולגלין אמר לשון זה יחי ראובן כלומר ראובן
שלדו קיימת כאילו הוא חי וזאת תהיה
ליהודה שהם מגולגלין. עצמות כל
השצטים יולאו ממנצרים ונשאו צנייהס
צמדבר וזהו שאמר יוסף לחטיו (שמות
יג) והעליתם (ה) עצמותי מזה
אחכס עם עצמותיכס: על איבריה
לשפא. נכנסו עצמותיו למקום
חיצורס שספו משס כמו דשף
מדוכתיה (חולין דף מז: מ:): לשפא
לשלי"ש דורא: למשקל ולמטרה".
לישא וליתן: ידיו רב לן. יהי צו
כח לריצ ריצו לעצמו נגד מצריו:
ליהדר בהנך. צמיתת מרובה צצגדים
או צצעבר ממשיחותו אלא לאו ש"מ
כולהו: מתני' ה"ז אינו גולה.
מפרש טעמא צצגמ' מק"ו: חוזר
במיתתו ש"ש שני. יליף טעמא צצגמ':
נגמר דינו ב"א ב"ג. שלא מינו אחר
מתתו עד שנגמר דינו של זה לגלות:
גמ' שנמשח בימיו. משעשה זה
רוח: מאי הוה ליה. להאי כהן
למיעד מלאתר שעדיין לא היה כ"ג
כשהרג זה למה הוא נענש: תנא
מת. רוח צערי מקלט ומת כ"ג אחר
זמן: (ג) לשבת בארץ. צמוך הקרקע:
ונעשה כ"ג בן גרושה. ילא עליו עדות
שהוא חלל: מתה בהונה. הרי הוא
כמת ואין הרוח גולה: בפ"ה בהונה.
ליגללי מילתא למפרע שלא היה
כ"ג והוה ליה האי רוח נגמר דינו
צלל כהן גדול ואינו חוזר לעולם:

יכשם שהעיר קולטת כך תחומה קולט רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל
הדם רבי יוסי הגלילי אומר מצוה ביד גואל הדם ורשות ביד כל אדם רבי עקיבא
אומר רשות ביד גואל הדם וכל אדם יא חייבין עליו: גמ' מ"ט אמר אביי
ק"ו ומה מי שגלה כבר יצא עכשיו מי שלא גלה אינו דין שלא יגלה
ודלמא האי דגלה איכפר ליה האי דלא גלה לא מידי גלות קא מכפרא מיתת
כהן הוא דמכפרא: אם עד שלא נגמר דינו וכו': מנא הני מילי אמר רב
כהנא דאמר קרא וישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן
הקדש וכי הוא מושחו" אלא זה שנמשח בימיו מאי הוה ליה למעבר היה לו
לבקש רחמים שייגמר דינו לזכות ולא ביקש אמר אביי" נקטינן" נגמר דינו ומת
מוליכין את עצמותיו לשם דכתיב" לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן ואיזהו
ישיבה שהיא בארץ הוי אומר זו קבורה תנא" מת קודם שמת כ"ג מוליכין
עצמותיו על קברי אבותיו דכתיב" לשוב הרוצח אל ארץ אחוזתו איזהו
ישיבה שהיא בארץ אחוזתו הוי אומר זו קבורה נגמר דינו ונעשה כהן
בן גרושה או בן חלוצה פליגי בה רבי אמי ור' יצחק נפחא חד אמר
מתה כהונה וחד אמר בטלה כהונה לימא בפלוגתא דר"א ורבי
יהושע קא מיפלגי דתנן" היה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא
בן גרושה או בן חלוצה ר"א אומר כל קרבנות שהקריב פסולין ורבי
יהושע" מכשיר מאן דאמר מתה בר' יהושע ומאן דאמר בטלה כרבי אליעזר
אליבא

גלויו הש"ס
גמ' נגמר דינו. עין
יומא דף עג ע"א חוס'
ד"ה וכו': תוס' ד"ה
אפי' וכו' לא ח"ה
הנידוי כ"ה מעיקרו.
עין כמות דף קט ע"א
חוס' ד"ה וצמחא:
הגהות הגר"א
[א] משנה וכל אדם
אין חייבין כלל
(וכ"ה צדפו" וצמחיות
וצירושלמי וכל הרשעים
וגירסא שלפנינו הנה
ע"פ הרש"ל ועיי'
תו"ט):
ליקוטי רש"י
וחפאתי לך
הימים. לעולם הנח
[בראשית מג ט]. יחי
ראובן וגו' וזאת
ליהודה. ועוד פירשו
רבותינו שכל ארבעים שנה
שהיו ישראל צמדבר, היו
עצמות יהודה מתגולגלין
צארין, מפני נידוי שקבל
עליו שנאמר ותטאחי לאצי
כל הימים אמר משה מי
גרס לראובן שיהיה יהודה
וכו' [דברים לג, ז]. יחי
ראובן וזאת ליהודה.
אין לך צברכת כל השצטים
מתחלת וזאת חוץ מזו
[סוטה ז:]. עצמותיו ש"ל
יהודה. כל השצטים יולאו
עצמותיהם ממנצרים
ועקברו צלזן ישראל
שנאמר והעליתם את
עצמותי מזה אחכס
(שמות יג) משמע שאף
עצמות העלו ולא נכתב
יוסף אלא להודיען שצחו
של משה שכל ישראל
נחשקו צצניה והוא עסק
צמח"ה [ב"ק צב:].
עצמות כל השצטים שלזן
קיימת ויהודה איצרו
מתפרקין ומתגולגלין
צארין מפני שניהם את עצמו צערבנו של צמנין ותטאחי לך כל הימים אפי' לעולם הצא ומהכא נפקא לן נידוי על תנאי
לרין הפרה. מי גרם לראובן שהודה. צעעשה יועי אצו. יהודה. שהוה צעעשה תמר וכן היה מסורת צציהס
ומלרס אגדה דר' תנחומא כשאמר יהודה צקה צמני עמד ראוון ואמר צללמי יועי אצי ועשיו יחי ראוון שלדו קיימת
כאילו הוא חי וזאת ליהודה שהוא מתגולגל. ידיו רב לן. יהא לו נחון לריצ ריצו והאי דכתיב ידיו לשון מלחמה הוא
מלחמה של מורה. א"יבא דהצכתא. לא היה זוכה לומר דבר המתקבל [סוטה שם]. הדרורג כ"ג. צצוגו גולה לעיר
מקלט ואינו יולא משס לעולם דכיון דלזין כהן גדול צמקש כשהוא גולה צמיתת מי ישוב וכן כהן גדול שהרג את הכהן
צצוגו צמיתת מי ישוב הא ליכא כהן גדול [סנהדרין יח:]. וישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו
בשמן. צצומני דרשוה צצמקת מכות לרצית דבר ללמד שאם עד שלא נגמר דינו מת הכהן הגדול ומינו אחר מתתו
ולאחר כהן נגמר דינו חוזר צמיתתו של שני שנאמר אשר משח אותו וכי הוא משחו לכהן או הכהן משח אותו אלא
להציל את הכמקס צמניו שצחולו צמיתתו [במדבר לה כה]. נקטינן. מסורת מאצומינו. מנהג מרצומינו [עירובין ה:]. בן
גרושה. כהן חלל זר נגמר הוא דכתיב צכחן הנושא גרושה [ויקרא כה] לא יחלל זרעו שמללו מתיך כהונה [פסחים עב:].

אמר רב יהודה אמר רב *נידוי על תנאי" צריך
הפרה מנא לן מיהודה דכתיב" אם לא הביאתיו
אליך וגו' ו"א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן
מאי דכתיב" יחי ראובן ואל ימות וגו' וזאת
ליהודה כל אותן מ' שנה שהיו ישראל במדבר
עצמותיו של יהודה היו מגולגלין בארון עד
שעמד משה ובקש עליו רחמים אמר לפניו
רבונו של עולם מי גרם לראובן שיודה יהודה
וזאת ליהודה שמע ה' קול יהודה עאל
איבריה לשפא לא הוה קא מעיילי ליה
קא ידע למישקל ומיטרה" בשמעתא בהדי
רבנן" ידיו רב לן לא הוה ידע לפרוקי קושיא
ועזר מצריו תהיה איבעיא להו במיתת כולן
הוא חוזר או דלמא" במיתת אחד מהן ת"ש
נגמר דינו בלא כ"ג אינו יוצא משם לעולם
ואם איתא ליהדר (ביה"ט) בדהנך בדל"כא:
מתני' משנגמר דינו מת כ"ג ה"ז אינו גולה
אם עד שלא נגמר דינו מת כ"ג ומנו אחר
תחתיו ולאחר מכן נגמר דינו חוזר במיתתו של
שני" נגמר דינו בלא כ"ג וההורג כ"ג וכ"ג
שהרג אינו יוצא משם לעולם" ואינו יוצא לא
לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות
נפשות ואפי' ישראל צריכים לו ואפי' שר צבא
ישראל כיואב בן צרויה אינו יוצא משם
לעולם שנאמר" אשר גם שמה" שם תהא
דירתו שם תהא מיתתו שם תהא קבורתו"
יכשם שהעיר קולטת כך תחומה קולט רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל
הדם רבי יוסי הגלילי אומר מצוה ביד גואל הדם ורשות ביד כל אדם רבי עקיבא
אומר רשות ביד גואל הדם וכל אדם יא חייבין עליו: גמ' מ"ט אמר אביי
ק"ו ומה מי שגלה כבר יצא עכשיו מי שלא גלה אינו דין שלא יגלה
ודלמא האי דגלה איכפר ליה האי דלא גלה לא מידי גלות קא מכפרא מיתת
כהן הוא דמכפרא: אם עד שלא נגמר דינו וכו': מנא הני מילי אמר רב
כהנא דאמר קרא וישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן
הקדש וכי הוא מושחו" אלא זה שנמשח בימיו מאי הוה ליה למעבר היה לו
לבקש רחמים שייגמר דינו לזכות ולא ביקש אמר אביי" נקטינן" נגמר דינו ומת
מוליכין את עצמותיו לשם דכתיב" לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן ואיזהו
ישיבה שהיא בארץ הוי אומר זו קבורה תנא" מת קודם שמת כ"ג מוליכין
עצמותיו על קברי אבותיו דכתיב" לשוב הרוצח אל ארץ אחוזתו איזהו
ישיבה שהיא בארץ אחוזתו הוי אומר זו קבורה נגמר דינו ונעשה כהן
בן גרושה או בן חלוצה פליגי בה רבי אמי ור' יצחק נפחא חד אמר
מתה כהונה וחד אמר בטלה כהונה לימא בפלוגתא דר"א ורבי
יהושע קא מיפלגי דתנן" היה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא
בן גרושה או בן חלוצה ר"א אומר כל קרבנות שהקריב פסולין ורבי
יהושע" מכשיר מאן דאמר מתה בר' יהושע ומאן דאמר בטלה כרבי אליעזר
אליבא

הגהות וצינונים א] רש"א מוסיף אפי"ו מעצמו וכן נוסחת שאלתות (גליין) וכו"ה בכת"י ובר"ה עיי"ש:
ב] [בשאלתות איתא ופי'מירא] (גליין) וכו"ה בכת"י: [ג] הגריעביץ' מחק ת"ז (גליין) וכן
בכת"י ליתא: [ד] [בתוספ' פ"ב דרש לה דכתיב שלש פעמים שמה] (גליין): [ה] [רע"י תו"ט דגוס אין חייבין, לאפוקי
מרש"ל שהגיה ומחק מלת אין ע"ש, וכן העתיק הכ"מ אין חייבין, ולדבריהם גם בבדיהא דלקמן יב. ר"ע אומר רשות
וכו' וכל אדם חייבין צריכין אנו להגיה דצ"ל אין חייבין, וניחא לפ"י דלא שאל הש"ס לקמן גם אהך פלוגתא דכל אדם
מי"ט דר"י הגלילי ומ"ט דרבי עקיבא, משום דלדעת התו"ט אין שום פלוגתא בזה דכל אדם ע"ש] (גליין): [ו] ברי"ד
וילקו"ש וכי הוא משהו כ"הו גודל או כ"הו גודל משהו: [ז] כת"י ומיטרי: [ח] בכת"י הדבור מתחיל וזהו הדרורג
כ"ג, וי"א מינו וכו', וכ"מ מאירי ורשב"א בשם רש"י, ועיין רש"י סנהדרין יח ע"ב: [ט] [וברב אלפס במ"ק פ"ג דף רפז ע"א עוד גרס נידוי על תנאי אפי' מעצמו צריך וכו'] (גליין): [י] נדצ"ל מהיכן שב י"א שש"ב מבית אביו וי"א
שישב וכו' והוא מחלוקת ר"א ור"י (ביש ועיי' רש"י): [כ] במקום 'ולכלי צ"ל וכו' (מהרש"א ורש"י): [ל] [ודע דבת"א שלפנינו איתא בך יודין אחיך גם בשאר הרגום לא מצאתי לפי שעה ועיי' הרגום יונתן וירושלמי] (גליין): [מ] נ"א
כפורה (גליין): [נ] יש להוסיף דינו (באה"מ): [ס] רש"א וי"א אחר כך (גליין):

(א) צ"ק זכ סוטה ז:
ע"ש, (ב) סנהדרין יח:
(ג) לקמן יב, (ד) [פירוש
עין רש"י בעירובין ה:
ד"ה והאמר רב נתמן],
(ה) פסחים עב: קדושין
סו: [תרומות פ"ח מ"א],
(ו) ב"ר פד מדרש משלי
ס"א א [יפה עינים],
(ז) בראשית לו כט,
(ח) בראשית מט ח.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מהל' וכו'
והעליתם את עצמותי:
(ב) ד"ה לשבת ל"ל קודם
ד"ה מל: (ג) תוס'
ד"ה אפי' וכו' אין לנדות
עלמן מספק ולא
מילתא הוא שהיה הכל
המנה וכו' דמשעת
המדוי: (ד) ד"ה מי גרס
וכו' פירוש אתה הודית
ולא בושת כן יודוך:
(ה) ד"ה מילי וכו'
פירוש למיפטר"י וכו'
אינו יולא ואם כן על
כרחן כפרה:

גליין הש"ס

גמ' נגמר דינו. עין
יומא דף עג ע"א חוס'
ד"ה וכו': תוס' ד"ה
אפי' וכו' לא ח"ה
הנידוי כ"ה מעיקרו.
עין כמות דף קט ע"א
חוס' ד"ה וצמחא:
הגהות הגר"א
[א] משנה וכל אדם
אין חייבין כלל
(וכ"ה צדפו" וצמחיות
וצירושלמי וכל הרשעים
וגירסא שלפנינו הנה
ע"פ הרש"ל ועיי'
תו"ט):

הגהות הגר"א

[א] משנה וכל אדם
אין חייבין כלל
(וכ"ה צדפו" וצמחיות
וצירושלמי וכל הרשעים
וגירסא שלפנינו הנה
ע"פ הרש"ל ועיי'
תו"ט):

ליקוטי רש"י

וחפאתי לך
הימים. לעולם הנח
[בראשית מג ט]. יחי
ראובן וגו' וזאת
ליהודה. ועוד פירשו
רבותינו שכל ארבעים שנה
שהיו ישראל צמדבר, היו
עצמות יהודה מתגולגלין
צארין, מפני נידוי שקבל
עליו שנאמר ותטאחי לאצי
כל הימים אמר משה מי
גרס לראובן שיהיה יהודה
וכו' [דברים לג, ז]. יחי
ראובן וזאת ליהודה.
אין לך צברכת כל השצטים
מתחלת וזאת חוץ מזו
[סוטה ז:]. עצמותיו ש"ל
יהודה. כל השצטים יולאו
עצמותיהם ממנצרים
ועקברו צלזן ישראל
שנאמר והעליתם את
עצמותי מזה אחכס
(שמות יג) משמע שאף
עצמות העלו ולא נכתב
יוסף אלא להודיען שצחו
של משה שכל ישראל
נחשקו צצניה והוא עסק
צמח"ה [ב"ק צב:].
עצמות כל השצטים שלזן
קיימת ויהודה איצרו
מתפרקין ומתגולגלין
צארין מפני שניהם את עצמו צערבנו של צמנין ותטאחי לך כל הימים אפי' לעולם הצא ומהכא נפקא לן נידוי על תנאי
לרין הפרה. מי גרם לראובן שהודה. צעעשה יועי אצו. יהודה. שהוה צעעשה תמר וכן היה מסורת צציהס
ומלרס אגדה דר' תנחומא כשאמר יהודה צקה צמני עמד ראוון ואמר צללמי יועי אצי ועשיו יחי ראוון שלדו קיימת
כאילו הוא חי וזאת ליהודה שהוא מתגולגל. ידיו רב לן. יהא לו נחון לריצ ריצו והאי דכתיב ידיו לשון מלחמה הוא
מלחמה של מורה. א"יבא דהצכתא. לא היה זוכה לומר דבר המתקבל [סוטה שם]. הדרורג כ"ג. צצוגו גולה לעיר
מקלט ואינו יולא משס לעולם דכיון דלזין כהן גדול צמקש כשהוא גולה צמיתת מי ישוב וכן כהן גדול שהרג את הכהן
צצוגו צמיתת מי ישוב הא ליכא כהן גדול [סנהדרין יח:]. וישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו
בשמן. צצומני דרשוה צצמקת מכות לרצית דבר ללמד שאם עד שלא נגמר דינו מת הכהן הגדול ומינו אחר מתתו
ולאחר כהן נגמר דינו חוזר צמיתתו של שני שנאמר אשר משח אותו וכי הוא משחו לכהן או הכהן משח אותו אלא
להציל את הכמקס צמניו שצחולו צמיתתו [במדבר לה כה]. נקטינן. מסורת מאצומינו. מנהג מרצומינו [עירובין ה:]. בן
גרושה. כהן חלל זר נגמר הוא דכתיב צכחן הנושא גרושה [ויקרא כה] לא יחלל זרעו שמללו מתיך כהונה [פסחים עב:].

הגהות וצינונים א] רש"א מוסיף אפי"ו מעצמו וכן נוסחת שאלתות (גליין) וכו"ה בכת"י ובר"ה עיי"ש:
ב] [בשאלתות איתא ופי'מירא] (גליין) וכו"ה בכת"י: [ג] הגריעביץ' מחק ת"ז (גליין) וכן
בכת"י ליתא: [ד] [בתוספ' פ"ב דרש לה דכתיב שלש פעמים שמה] (גליין): [ה] [רע"י תו"ט דגוס אין חייבין, לאפוקי
מרש"ל שהגיה ומחק מלת אין ע"ש, וכן העתיק הכ"מ אין חייבין, ולדבריהם גם בבדיהא דלקמן יב. ר"ע אומר רשות
וכו' וכל אדם חייבין צריכין אנו להגיה דצ"ל אין חייבין, וניחא לפ"י דלא שאל הש"ס לקמן גם אהך פלוגתא דכל אדם
מי"ט דר"י הגלילי ומ"ט דרבי עקיבא, משום דלדעת התו"ט אין שום פלוגתא בזה דכל אדם ע"ש] (גליין): [ו] ברי"ד
וילקו"ש וכי הוא משהו כ"הו גודל או כ"הו גודל משהו: [ז] כת"י ומיטרי: [ח] בכת"י הדבור מתחיל וזהו הדרורג
כ"ג, וי"א מינו וכו', וכ"מ מאירי ורשב"א בשם רש"י, ועיין רש"י סנהדרין יח ע"ב: [ט] [וברב אלפס במ"ק פ"ג דף רפז ע"א עוד גרס נידוי על תנאי אפי' מעצמו צריך וכו'] (גליין): [י] נדצ"ל מהיכן שב י"א שש"ב מבית אביו וי"א
שישב וכו' והוא מחלוקת ר"א ור"י (ביש ועיי' רש"י): [כ] במקום 'ולכלי צ"ל וכו' (מהרש"א ורש"י): [ל] [ודע דבת"א שלפנינו איתא בך יודין אחיך גם בשאר הרגום לא מצאתי לפי שעה ועיי' הרגום יונתן וירושלמי] (גליין): [מ] נ"א
כפורה (גליין): [נ] יש להוסיף דינו (באה"מ): [ס] רש"א וי"א אחר כך (גליין):